

Näkökulmia mikroyrittäjyyteen.

Miten mikroyritykset saadaan kasvamaan ja työllistämään?

Mikro- ja yksinyrittäjät ry

Liisa Hanén

Marraskuu 2024

MIKÄ ON MYRY ja KETÄ EDUSTAMME?

- Syyskuussa 2022 perustettu uusi yrittäjäjärjestö.
- Jäseniä marraskuussa 2024 noin 3 000
- Jäseninä yksin- ja mikroyrittäjiä, kevytyrittäjiä, freelancereita – koko yrittäjyyden kirjo
- Jäsenistöstä n 65 % on erilaisia yksinyrittäjiä ja itsensätyöllistäjiä
- Jäsenistöstä n 35 % on mikroyrittäjiä (keskimäärin 1-5 työntekijää)
- Jäsenistöstä n 60 % on naisia ja 40 % miehiä
- Jäsenistö edustaa eri toimialoja todella laajasti ja valtakunnallisesti palvelualoilta pienteollisuuteen, luovilta aloilta alustatalouteen.

Yli 95 % kaikista yrityksistä Suomessa on yksin- ja mikroyrittäjiä.

MIKROBUUSTERI-KASVUOHJELMA

KUUSI TOIMINNAN PAINOPISTETTÄ, JOLLA MIKROYRITYKSET SAADAAN KASVUUN:

- 1. Mikroyritysten innovaatio- ja kansainvälistymisohjelma**
- 2. Matalan koron joustavia mikroyrityslainoja**
- 3. Työllistämisen valtakunnallinen HelpDesk**
- 4. Julkisia hankintoja on avattava mikroyrityksille**
5. Joustoa ja tukea paikalliseen sopimiseen 1-5 henkilöä työllistäville mikroyrityksille
6. Yrittäjien eläke- ja sosiaaliturva uudistettava toimivaksi ja nykypäivään

MIKROBUUSTERI-KASVUOHJELMA

PÄÄMÄÄRÄ VIIDESSÄ VUODESSA:

1. 30 000 työpaikkaa lisää valtakunnallisesti ja eri toimialoilta = 10 % yksin- ja mikroyrityksistä palkkaa työntekijän
2. 10 % liikevaihdon kasvu yksin- ja mikroyrityskentästä, eli 7 miljardia kasvua
3. 10 % lisää vientiä
4. Kansainvälisesti kiinnostava sekä runsaasti innovoiva mikroyrityskenttä ja sen verkostot

NYKYTILANNE ja TAUSTAA

VN TEAS tilaama tutkimus 2023 (Turun yliopiston kauppakorkeakoulu ja VTT)*:

”Palkkatyöyhteiskunta ei kannusta yrittäjyyteen eikä kasvuun.”

- 1. Kasvunäkymät heikot:** Vain pieni osa suomalaisista yrityksistä tähtää nopeaan kasvuun (vähintään 6 työpaikkaa 5 vuoden aikana), ja korkeaan kasvuun tähtäviä yrityksiä on vain 10 %.
 - 2. Kansainvälistyminen laimeaa:** Suomi jää kansainvälisessä vertailussa viimeiseksi, ja vain 10 % alkuvaiheen yrittäjistä tavoittelee kansainvälisiä markkinoita.
 - 3. Innovaatiot keskitasoa:** Innovointihalukkuutta löytyy 24 % yrityksistä, mikä on vertailumaiden keskitasoa.
 - 4. Kehityssuunta laskeva:** Yleinen kehitys on heikentymässä, ja Suomi jää jälkeen verrokkimaista.
- **Yrittäjyyden puitetekijät** ovat kuitenkin eurooppalaista kärkitasoa keskiarvomittareilla.
 - **Tukipalvelut** kuten yritysneuvonta, yritysohjelmat, koulutus ja valmennus ovat Suomessa (yli?)priorisoituja.
 - **Selkeitä kehittämiskohteita ovat:** rahoituksen saatavuus, kulttuuriset ja sosiaaliset normit sekä yrittäjyyden edistäminen politiikassa, erityisesti monimuotoisen yrittäjyyden tukeminen

MITEN SAADAAN KASVUA MIKROYRITYKSISTÄ?

MIKSI KASVUTAHTO ON VAATIMATONTA?

Rakenne- ja TKI-tukimallit ovat mikroyrityskentän kannalta väärä tai vanhanaikaisia.

95 % suomalaisista yrityksistä on erilaisia yksin- ja mikroyrityksiä, mutta yhteiskunnan rakenteet ja yritystukimuodot on suunniteltu perinteisille keskisuurille ja suurille yrityksille.

Tuen painopiste on teknologia-, metsä-, metalli-, kemian- ja elintarviketeollisuudessa. Vaikka erilaisten palvelualojen, terveydenhoito- ja hyvinvointialojen, kiertotalouden ja luovien alojen innovaatiot ja vienti kasvavat, ei näihin panosteta järjestelmällisesti tki-puolella eikä etenkin mikroyritysten osalta.

Suomessa työllisyyspolitiikka sanelee liikaa yritystukijärjestelmän ehtoja, ei aina todellinen tahtotila löytää innovaatioita. Palkattujen henkilöiden määrä ei takaa innovaatiota - yksinyrityskin voi innovoida ja olla kansainvälinen.

Business Finlandin innovaatiotuista noin 87 prosenttia myönnettiin miesten edustamille hankkeille vuonna 2023. Vain noin 20 % hakemuksista edes tuli naisilta. Ylivoimaisesti suurin osa innovaatorahoituksesta kohdistuu perinteisen teollisuuden tai teknologian kehitykseen. Yksityinen rahoitus myötäilee julkista, joten sama on nähtävissä pääomasijoituspuolella. Halutaanko naisilta edes hakemuksia, vai halutaanko vain, että naiset tekevät samanlaisia hakemuksia kuin miehet?

MIKROBUUSTERI 1:

Mikroyritysten innovaatio- ja kansainvälistymisohjelma

Oma tukiohjelma 2025- 2030: Luodaan Business Finlandin/Team Finlandin yhteyteen ohjelma, joka kohdistuu erityisesti mikro- ja yksinyrittäjien kansainvälistymiseen ja vientiin. ”Vientikunto v2”.

Kansainvälistymisen kannustus: Tavoitteena on kannustaa mikroyrityksiä nopeaan ja matalan kynnyksen kansainvälistymiseen ilman liikevaihtorajoja tai työllistämisvaatimuksia. Kansainvälinen toiminta ja uudet tuotteet/palvelut tai uusi innovaatio on vaatimus, EI toimialarajoituksia, myös hyvin varhaisen vaiheen yrityksiä.

Rahoitus ja tuki: Ohjelman vuosibudjetti on 2 miljoonaa euroa, ja sillä tuetaan vuosittain 200 yritystä innovaatioasetelillä (5000-10 000 €): uusia prototyyppisiä ja tuotekehitystä, tutkimusta, messuja tai muuta kansainvälistymiseen liittyvää toimintaa, käännöspalveluita, kv-rekrytointia...

Myönnetty tuki käyttöön heti: Tuki myönnetään heti, ei takautuvasti, jotta yritykset pääsevät käynnistämään kv-toimintansa viipymättä. Isompi tuki annetaan yrityksille, joilla on potentiaalia työllistää nopeammin.

Taloudellinen tuki on erittäin pientä suhteessa saatuun kv-toimintaan, kv-kumppanuuksien rakentamiseen, innovaatioihin ja kv-toiminnan merkittävään piristymiseen, joka johtaa vientiin. Koko hankkeen 5 vuoden budjetti olisi vain 10 milj.

MIKROBUUSTERI 2:

Matalan koron mikroyrityslainoja

Mikro- ja yksinyrityksille joustavampi, nopeampi ja yksinkertaisempi lainoitus

- Matalan koron mikroyrityslaina alkaen 10 000 eur
- Myös uusille yrityksille, nuorille yrittäjille ja toimialariippumaton
- Ei vaadita reaalivakuuksia eikä henkilötakauksia, jos on yrityksen ainoa laina
- Lyhyet laina-ajat 5 – 8 vuotta
- Nopea ja yksinkertainen hakuprosessi vähäisellä byrokratialla
- **Nyt Finnveran pilotti!** 20 000 – 50 000 eur. Hyvin suosittu – tarve ollut suuri.
- Toiveena on, että myöhemmin pankeille oma tuote tästä
- Kunnat mukaan takaamaan ja kannustamaan paikallista yrittäjyyttä? Luodaan siltaa yrittäjien ja kuntien välille.

MIKROBUUSTERI 3:

Työllistämisen valtakunnallinen HelpDesk

Miksei yritysneuvonta tuo tuloksia?

Ongelmakohdat:

1. Nykyiset yritysneuvontapalvelut eivät vastaa muuttuneen yrittäjyyden tarpeisiin, kuten erilaisten yksinyrittäjien tai ensimmäistä työntekijää palkkaavien kokemattomien yrittäjien.
2. Sekava ja hajanainen tukiverkosto vaikeuttaa yrittäjien mahdollisuutta löytää oikeaa tukea.
3. Konkreettisen, matalan kynnyksen työllistämisneuvonnan puute, esimerkiksi rekrytointiin, työsopimukseen, paikalliseen sopimiseen tai työterveyteen liittyvissä asioissa. Palvelut ovat usein "nice to have" -tyyppisiä eikä konkreettisesti työllistämistä tukevia.
4. Päällekkäiset palvelut aiheuttavat resurssien tuhlausta eikä tulosta synny.

Ratkaisuehdotus:

Perustetaan valtakunnallinen HELPDESK, jossa on yksi yhteinen puhelinnumero ja joka tarjoaa selkeää, konkreettista ja käytännönläheistä neuvontaa työllistämiseen liittyvissä asioissa.

Yhteistyö eri järjestöjen, organisaatioiden, TE-palveluitten yms kanssa, vastuu jaetaan, tulokset näkyviin.

”Työllistä taidolla v2”

MIKROBUUSTERI 4:

Kuntien hankintoja ja ostopalveluita on avattava mikroyrityksille

Yksi suurimpia kasvun esteitä mikroyrityksille on niiden rajattu pääsy kuntien julkisten ostopalveluitten piiriin

Ratkaisuehdotus:

- Julkisen sektorin ostopalveluista vähintään 30 % tulee avata reilulle ja avoimelle kilpailulle niin, että myös soveltuvat yksin- ja mikroyritykset voivat hakea mukaan kilpailutuksiin:
 - A. Kilpailutettavat ostopalvelut tulee joko pilkkoa pienempiin osiin, tai
 - B. Kilpailutuksia ei tule rajoittaa kohtuuttomilla liikevaihto-, henkilöstö-, vastuuvakuutus-, tai raportointivelvollisuuksilla, jotka sulkevat automaattisesti kaikki yksin- ja mikroyritykset pois kilpailutuksen piiristä
- Julkinen sektori ei saa vyöryttää kohtuuttomia tai yllättäviä yritysvastuun velvollisuuksia alaspäin pienille mikroyrityshankkijoille ja palveluntarjoajille, vaan niiden on vastattava velvollisuuksistaan itse, tai tuettava pieniä alihankkijoita vastuuprosessissa, etenkin vaatimusten muuttuessa.

MIKROBUUSTERI 5:

Joustoa ja tukea paikalliseen sopimiseen 1-5 työllistäville mikroyrityksille

Paikallisen sopimisen laajentaminen järjestäytymättömiin mikroyrityksiin on välttämätöntä

- Alle 10 henkilöä työllistävissä, ja etenkin 1- 5 henkilöä työllistävissä mikroyrityksissä, ei tyypillisesti ole suuria vastakkainasetteluita työnantaja-yrittäjän ja työntekijöiden välillä. Asiat tehdään ja sovitaan yhdessä.
- Jos kukaan ei ole järjestäytynyt, tai ei erillistä neuvottelumenettelyä vaadi, on loogista, että asiat sovitaan yhteisesti neuvotellen, ilman tarvetta erilliselle luottamusmiehelle tai luottamusvaltuutetulle. 1-5 hengen yrityksissä tämän olisi oltava lähtökohta.
- Oleellista on lisätä osaamista ja ymmärrystä työsopimuslain, työehtosopimusten, työaikalain, vuosilomalain jne osalta niin työntekijöiden kuin pienten työnantajien osalta. Ymmärryksen kasvaminen on kaikkien etu.

MIKROBUUSTERI 6: YEL-järjestelmä uudistettava toimivaksi ja nykypäivään

ONGELMA: vanha ja toimimaton YEL-järjestelmä on kasvun este

- Jos yrittäjän oma sosiaaliturva ei ole kunnossa, esim. sairauden tai vanhemmuuden varalta, ei kasvua voi syntyä. Epävarmuus estää yritystoiminnan laajentamisen etenkin naisvaltaisella ja työvoimavaltaisilla aloilla.
- Sivutoimiseen yrittäjyyteen on luotu kannustinloukku: ei ole järkeä tehdä kuin erittäin pienimuotoista yritystoimintaa, ettei synny YEL-velvollisuutta. Moni yritys jää syntymättä, ja vielä suurempi osa ei kasvata toimintaa, koska kohtuuttoman kallis ja erillinen YEL-maksu vie kaiken yritystoiminnan tuoton.

RATKAISU: uudistetaan yrittäjien eläke- ja sosiaaliturva

- Työryhmä selvittämään aitoja ratkaisuja YEL-uudistukseen (työtulo/todelliset ansiotulot ja rahastointi)
- Yrittäjien sosiaaliturvan pitää olla mukana sosiaali- ja työttömyysturvauudistuksen eri vaiheissa
- YELin ja TyElin tulee yhdenmukaisempia

MIKROYRITYSKENTTÄ TARVITSEE REFORMIA!

KULTTUURISIA JA SOSIAALISIA NORMEJA UUDISTETTAVA JA KEHITETTÄVÄ

- Nykypäivän yrittäjyyttä ja sen monipuolisia muotoja ei huomioida julkisessa keskustelussa. Nuorilla yksin- ja mikroyrittäjillä ei ole selkeää identiteettiä eikä esikuvia, mitä tavoitella. Yrittäjyyttä ei nähdä normaalina vaihtoehtona työuralle, vaan poikkeuksena.
- Työnantajayrittäjämielikuvat ovat vanhanaikaisia ja mustavalkoisia, liikaa vastakkainasetteluja. Alustatalous, kevytyrittäjäyys, freelancerius ja monet muut muodot jäävät marginaaliin, vaikka ne ovat kymmenille tuhansille arkipäivän yrittäjyyttä.
- Maahanmuuttajilla on valtavasti intoa perustaa yrityksiä, ja maahanmuuttajataustaiset yritykset luovat suhteellisesti enemmän ja nopeammin, mutta matalapalkkaisempia työpaikkoja kuin kantasuomalaiset (ETLAn tutkimus 2019*). Tätä pitäisi tutkia paljon lisää, ja työllistämistä tukea järjestelmällisesti.

*Lähde: <https://www.etla.fi/julkaisut/maahanmuuttajataustaiset-paikalliset-ja-globaalit-yritykset-suomen-tyopaikka-ja-tuotantorakenteiden-muutoksessa/>

#MIKROBUUSTERI

liisa.hanen@mikrojaysinyrittajat.fi

040 587 0947